

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРОГРАМА КАНДИДАТСЬКОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 10.02.15 –
ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою Інституту філології
“ 28” квітня 2015р.
(протокол № 9)
Обговорено і затверджено
кафедрою загального мовознавства
та класичної філології
1 квітня 2015 року
(протокол № 9)

Київ - 2015

“Загальне мовознавство” – підсумковий курс у циклі лінгвістичних дисциплін, які викладаються студентам філологічних спеціальностей, його мета і завдання. Основні підручники й посібники.

Об’єкт і предмет загального мовознавства. Розрізнення онтологічних і гносеологічних сутностей у мовознавчій науці. Складна природа мови, її внутрішньої структури і форм існування. Мова, мовлення і текст. Структура мовознавчої науки, її єдність, цілісність та багатоаспектність. Місце мовознавства в системі наук. Мовна діяльність як творчість і відтворення. Дихотомічне (мова і мовлення) і трихотомічне (мовлення - узус (норма) - система) членування мовної діяльності. Основні й часткові функції мови. Поняття “мовної компетенції” та “мовного виконання”.

Знакова теорія мови. Мовознавство і семіотика. Знак, знакова система, знакова ситуація. Семіотичні аспекти дослідження знаків (семантика, синтактика, прагматика). Типи знаків, специфіка мовних знаків, їх “довільність” та конвенціональність. Мова як особлива знакова система. Сосюрівське розуміння мовних знаків як психічних величин. Основні властивості мовного знака. Унілатеральне та білатеральне розуміння мовного знака. Асиметрія двох його сторін. Знакові і незнакові елементи мови (власне знаки, субзнаки, надзнаки). Номінативна, дейктична, експресивна та імпресивна функції окремих мовних знаків. Поняття значимості (цінності, вартості) знака. Динамічний характер мовної знакової системи і багатозначність її окремих одиниць. Відмінність мови від штучних знакових систем і систем сигналізації. Проблема формалізації та моделювання мови. Мовознавство та інженерна (комп’ютерна) лінгвістика.

Структура мовної системи. Мовна система і мовна структура. План змісту і план вираження мови, субстанція й форма кожного плану. Подвійне членування мови. Мова як система систем. Основні внутрішні системи й підсистеми мови, проміжні мовні системи.

Фонетична система мови з її фонематичною, просодичною та силабічною підсистемами. Фонема як одиниця фонематичної підсистеми та її функції. Алофони. Дистрибуція фонем. Методика дистрибутивного аналізу. Опозиції фонем та їх основні типи, диференціальні та інтегральні ознаки фонем. Акустичні властивості звуків мовлення. Бінарна універсальна класифікація привативних опозицій за формантною структурою звука. Визначення фонемі представниками різних фонологічних шкіл. Суперсегментні величини у фонетичній системі. Просодична (тонічна) підсистема. Просодеми. Комунікативні та емоційні аспекти інтонації. Силабічна підсистема в мовах силабічної будови. Ініціали та фінали. Різні теорії природи складу.

Семантична система мови. Мовна семантика як єдність лексичних і граматичних значень. Слово як центральна й універсальна величина семантичної системи, елементарний мовний знак, що являє собою складну єдність форми і змісту. Семантема, лексема, грамема, семема, сема, морфема. Мовні значення. Сигніфікативне та денотативне значення. Значення мовних величин і контекст. Значення і смисл. Методика компонентного аналізу семантики. Проблема

визначення слова. Семантична система мови як система елементарних мовних знаків (слів) з паралельно діючими і взаємодіючими лексичною та морфологічною підсистемами. Морфологічна підсистема як складна сукупність кореневої, словотвірної та словозмінної гіпосистем. Коренева гіпосистема. Словотвірна або деривативна гіпосистема. Деривативний тип і словотвірне значення. Словозмінна або флективна гіпосистема. Граматичні значення і граматичні категорії. Лексична підсистема та її структура. Лексеми-одночлени й лексеми-многочлени. Алолекси як формальні різновиди лексеми. Сполучуваність лексем. Семантичні процеси спеціалізації, генералізації та транспозиції значення. Семасіологічний та ономасіологічний аспекти вивчення лексичного значення. Проблема класифікації слів за частинами мови, критерії виділення частин мови.

Синтаксична система мови як система схем сполучення елементарних мовних знаків і відповідної цим схемам семантики. Поняття синтаксеми. Предмет синтаксичної науки, “малий” та “великий” синтаксис. Предикація і предикативність, модальність. Предикативність, присудковість і дієслівність. Предикативні й непередикативні схеми: автосхеми, метасхеми й просхеми. Сурядний і підрядний зв’язок, ізафет, інкорпорація. Синтаксична позиція. Синтагма. Проблема головних і другорядних членів речення. Номінативна та ергативна будова речення. Актантна теорія структури речення. Теорія актуального членування речення. Речення і висловлення як величини різних типів синтаксису – конструктивного та комунікативного. Типологічний синтаксис: класний, активний, ергативний та номінативний типи мов.

Проміжні системи мови: морфонологічна та поліномічна. Історичні й живі чергування фонем. Чергування звуків і фузія. Морфонологія і зміна словесного наголосу. Поліноми (многочлени) як величини проміжної фразеологічної системи. Розмежування вільних словосполучень і фразем, критерії фразеологічності. Різні класифікації фразеологізмів.

Парадигматика й синтагматика як способи організації й функціонування мови та одиниць усіх її внутрішніх систем. Ієрархія мовної будови та міжсистемні зв’язки. Стратифікаційний принцип побудови мовних одиниць. Теорія мовного ізоморфізму. Взаємозалежність та взаємодія основних внутрішніх систем мови.

Мова, мислення і свідомість. Мова як безпосередня дійсність думки і матеріальна опора мислення в його словесній формі. Загальні передумови виникнення людської мови. Мова та інтелектуальна діяльність. Мова і мислення. Проблема домовного мислення. Основні види мислення: практично-дієвий, наочно-образний та словесно-логічний. Типи людського мислення. Функціональна асиметрія великих півкуль головного мозку людини. Мислення та афазія. Проблема внутрішнього мовлення. Психолінгвістика як розділ мовознавства, що вивчає взаємостосунки мови, свідомості та мислення. Методика проведення психолінгвістичних експериментів. Мовні значення і логічні категорії. Співвідношення категорій мови і мислення, брак прямої відповідності між ними: слово і поняття, речення і судження. Теорія мовної відносності.

Мова і суспільство. Зв’язок системи з середовищем, у якому вона функціонує. Суспільна природа мови і мовної діяльності. Мовне спілкування як умова розвитку суспільства. Комунікативний акт, його форми та учасники. Мова як

відображення суспільного досвіду. Роль колективу та індивідуума в розвитку мови. Мова та етнос. Мова і раса. Мова як суспільно-історична норма. Проблема мовної норми та основні її властивості: вибірковість, стійкість, обов'язковість. Критерії встановлення норми, її регламентація та кодифікація. Поняття узусу. Форми існування загальнонародної мови. Територіальна й соціальна диференціація мови. Загальнонародна мова і територіальні діалекти (наріччя, говори, говірки). Проблема розмежування мови і діалекту. Методи вивчення територіальних різновидів мови. Поняття “мовний стан” і “мовна ситуація”. Літературна мова та форми її існування. Теорія національних варіантів мови. Стили мови як суспільно усвідомлені й функціонально зумовлені сукупності прийомів уживання, відбору і сполучення мовних засобів. Стилїстика як галузь мовознавчої науки. Мови міжнародного і міжнародного спілкування; піджинізовані мови. Функціональна класифікація мов. Мовна ситуація в Україні. Мова і культура. Мовна політика. Соціолінгвістика як теорія соціальної зумовленості мови, її соціальних типів і соціальних функцій. Соціолінгвістика і проблеми мовного будівництва, теорії мовного планування. Варіювання мовних підсистем (підмов) діатопного, діастратного та діафазного характеру. Аналіз мовного спілкування на мікрорівні та на макрорівні. Теорія мовного дефіциту. Мовні проблеми в сучасному світі.

Мова як історична категорія. Статика й динаміка мови. Функціонування й розвиток мови. Синхронний стан мови як динамічна рівновага між тенденціями до сталості й тенденціями до змін. Зміни в мовній системі та її розвиток. Прогресивний характер мовної еволюції. Історія мови та її хронологічні зрізи – періоди в історії мов. Позамовні й мовні чинники розвитку, внутрішні й зовнішні мовні чинники. Принцип економії зусиль як одна з причин мовних змін. Темпи мовних змін. Мовні контакти та взаємодія мов. Поняття мовного союзу і явище набутої мовної спорідненості. Ареальна лінгвістика. Дивергенція (диференціація) та конвергенція (інтеграція) – основні процеси розвитку мов. Споріднення мов та їх генеалогічна класифікація. Компаративне (порівняльно-історичне) дослідження мов. Основні мовні родини на земній кулі. Проблема мовних надродин. Бореальна надсім'я. Ностратична гіпотеза. Закони функціонування й розвитку мов. Загальні й специфічні мовні закони. Фонетичні закони. Проблема мовних універсалій. Типологічне мовознавство як зіставлення мов за їх будовою безвідносно до їх спорідненості. Фонологічна, морфонологічна, морфологічна, синтаксична та семантична типології мов. Синхронія та діакронія як аспекти лінгвістичного дослідження.

Становлення та розвиток напрямів мовознавчої науки кінця ХХ - початку ХХІ ст. Зміна наукових парадигм у лінгвістиці. Антропологізм у мовознавстві. Визначення наукової парадигми. Виділення мовознавчих парадигм у діакронії (Т. Гамкрелідзе, Ф. Березін, О. Кубрякова, Ю. Степанов, В. Постовалова). Парадигмальна переорієнтація сучасного мовознавства: утвердження антропоцентричної лінгвістики. Настановчо-пізнавальні параметри нової парадигми лінгвістичного знання.

Поняттєво-термінологічний та методичний апарат сучасної когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології. Концепт як центральне поняття сучасної антропологічної лінгвістики. Лінгвокультурологічне витлумачення концепту.

Співвідношення термінів «концепт», «поняття», «значення». Структура концепту як гетерогенного ментального утворення. Методика опису концепту в науковому дослідженні. Концепт як основна складова мовної картини світу. Мовна картина світу як об'єкт лінгвокультурологічного вивчення. Історія становлення поняття “мовна картина світу”. “Вузьке” та “широке” розуміння цього поняття. Типологія картин світу. Співвідношення наукової та мовної картин світу. Чинники, що детермінують феномен національно-мовних картин світу. Структура національно-мовних картин світу. Етнічна культура як генеруючий чинник утворення національно-мовних картин світу. Співвідношення понять “мова” та “культура”. Етноцентризм як соціально-психологічний та мовний феномен.

Зміст і проблематика етнолінгвістики як мовознавчого напрямку. Історія розвитку етнолінгвістики. Становлення етнолінгвістики як науки. Проблема співвідношення мовної та етнічної свідомості. Об'єкт, предмет, завдання і проблематика етнолінгвістики. Когнітивно-орієнтована етнолінгвістика: первісна культурна антропологія; уявлення про лінгвістичну відносність; релятивістський напрям в етнолінгвістиці. Комунікативно орієнтована етнолінгвістика: напрям “етнографія мовлення”. Етнолінгвістика: сучасний стан і перспективи. Американська етнолінгвістика. Слов'янська етнолінгвістика. Українська етнолінгвістика.

Комунікативна лінгвістика як новітня галузь мовознавчої науки. Комунікативна лінгвістика як новий напрям сучасних мовознавчих досліджень. Основні категорії комунікативної лінгвістики. Комунікація як центральне поняття комунікативної лінгвістики. Мовна особистість: комунікативна компетенція та мовленнєва поведінка. Сутність мовленнєвого жанру як категорії комунікації. Структурні характеристики стандартної комунікативної ситуації. Комунікативні стратегії і тактики як комунікативні категорії. Пресупозиція як універсальна категорія комунікативної ситуації. Соціальні ролі комунікантів у міжособистісній комунікації. Витоки та сучасний стан досліджень невербальних компонентів комунікації.

Дискурсологія в контексті розвитку сучасного мовознавства. Визначення дискурсу в сучасній лінгвістиці. Співвідношення понять «текст» і «дискурс» у мовознавстві. Структура дискурсу. Типологія дискурсу. Дискурс-аналіз як новітній метод лінгвістичних досліджень.

Лінгвістика тексту. Сучасна теорія тексту. Об'єкт, предмет і становлення лінгвістики тексту. Напрями лінгвістики тексту (структурно-граматичний, текстової семантики, комунікативно-прагматичний, семіотичний, лінгвокультурологічний, етнолінгвістичний, когнітивний, прикладний). Поняття “текст” і “текстема” в лінгвістиці. Основні одиниці (категорії) тексту як ознаки текстуальності: інтенційність, інформативність, цілісність, членованість, мовна зв'язність (когерентність), прийнятність, ситуативність, інтертекстуальність (інтерсеміотичність), модальність, референційність, антропоцентричність, адресантність, інтерактивність. Поняття контексту та його типи. Специфіка імпліцитності тексту (імплікатура, підтекст, пресупозиція та фонові знання). Лінгвістична герменевтика. Проблеми інтерпретації тексту. Лінгвопоетика та наратологія як розділи сучасної лінгвістики тексту. Методи дослідження тексту:

контекстуально-інтерпретаційний, діалогічної інтерпретації тексту, наративний, атрибуції (авторизації) тексту.

Зміст і проблематика прикладної лінгвістики. Об'єкт, завдання і методи прикладної лінгвістики. Історія виникнення та перспективи розвитку прикладної лінгвістики. Комп'ютерна лінгвістика як прикладна лінгвістична дисципліна. Інформаційно-пошукові системи. Штучний інтелект. Гіпертекст. Технологія гіпертексту та її використання в інформаційних системах. Теорія і практика машинного перекладу. Переклад як прикладна лінгвістична дисципліна. Проблематика Інтернет-лінгвістики. Штучні мови. Структурна і математична лінгвістика (обчислювальна, статистична, інженерна, алгоритмічна лінгвістика). Проблематика квантитативної (кількісної) та комбінаторної лінгвістики. Лексикографія. Комп'ютерна лексикографія. Термінознавство та лінгвістична термінографія. Нормування мови. Об'єкти і завдання дешифрування. Корпусна лінгвістика. Корпуси як засоби опису і використання мови. Лінгводидактика. Теорія та методика викладання мови. Автоматизовані системи навчання. Нейролінгвістика. НЛП як психотерапевтичний метод. Предмет і завдання політичної лінгвістики. Методика контент-аналізу та метод когнітивного картування. Медіалінгвістика як наука про вивчення мови ЗМІ. Прикладне мовленнєзнавство. Юрислінгвістика. Мовленнєзнавство в криміналістиці.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. *Звегинцев В.А.* История языкознания XIX и XX веков в очерках и извлечениях / Владимир Андреевич Звегинцев. – М.: Гос. учеб.-пед. изд-во Министерства Просвещения РСФСР, 1964-1965. – Ч. 1–2.
2. *Кочерган М.П.* Загальне мовознавство / Михайло Петрович Кочерган. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2006. – 464 с.
3. *Лингвистический энциклопедический словарь* / [гл. ред. Ярцева В.Н.]. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 672с.
4. *Мечковская Н.Б.* Общее языкознание : Структурная и социальная типология языков / Нина Борисовна Мечковская. – Мн. : Амалфея, 2000. – 368 с.
5. *Общее языкознание* / Н.Б. Мечковская и др. [Под. общ. ред. А.Е. Супруна]. – Мн.: Высшая школа, 1983. – 456 с.
6. *Общее языкознание* / Б.И. Косовский и др. [Под. общ. ред. А.Е. Супруна]. – Мн.: Вышэйшая школа, 1987. – 415 с.
7. *Общее языкознание: Формы существования. Функции, история языка* / Отв. ред. Б.А. Серебренников. – М.: Наука, 1970. – 597 с.
8. *Селіванова О.О.* Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
9. *Селіванова О.О.* Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / Олена Олександрівна Селіванова. – К. : Фитосоціоцентр, 1999. – 148 с.
10. *Семчинський С.В.* Загальне мовознавство / Станіслав Володимирович Семчинський. – К.: ОКО, 1996. – 416 с.

11. *Соссюр Ф. де.* Курс загальної лінгвістики / Фердинанд де Соссюр. – К.: Основи, 1998. – 328 с.

12. *Сусов И.П.* Введение в теоретическое языкознание [Электронный ресурс] : электронный учебник / Иван Павлович Сусов // Режим доступа: <http://lingvolah.chat.ru/library/susov.htm>.

Додаткова література:

1. *Алефиренко Н.Ф.* Проблемы вербализации концепта: теоретическое исследование // Н.Ф. Алефиренко. – Волгоград: Перемена, 2003. – 96 с.

2. *Алефиренко Н.Ф.* Спорные проблемы семантики / Николай Федорович Алефиренко. – М.: Гнозис, 2005. – 326 с.

3. *Алпатов В.М.* Вопросы лингвистики в работах М.М. Бахтина 40–60-х годов / В. М. Алпатов // Вопросы языкознания. – 2001. – № 6. – С. 123–137.

4. *Анисимов А.В.* Компьютерная лингвистика для всех: Мифы. Алгоритмы. Язык / Анатолий Васильевич Анисимов. – К.: Наукова думка, 1991. – 208 с.

5. *Апресян Ю.Д.* Экспериментальное исследование семантики русского глагола / Юрий Дереникович Апресян. – М.: Наука, 1967. – 616 с.

6. *Апресян Ю.Д.* Образ человека по данным языка / Ю.Д. Апресян // Вопросы языкознания. – 1995 – № 1. – С. 37–67.

7. *Апресян Ю.Д.* Избранные труды. Интегральное описание языка и системная лексикография / Юрий Дереникович Апресян. – М. : Языки русской культуры, 1995. – 767 с.

8. *Арутюнова Н.Д.* Понятие пресуппозиции в лингвистике / Н. Д. Арутюнова // Известия АН СССР. Сер. лит. и яз. – 1973. – Т. 32. – № 1. – С. 84–89.

9. *Арутюнова Н.Д.* Стратегия и тактика речевого поведения / Н. Д. Арутюнова // Прагматические аспекты изучения предложения и текста : статьи. – К., 1983. – С. 37–56.

10. *Арутюнова Н.Д.* Истоки, проблемы и категории прагматики / Н.Д. Арутюнова, Е.В. Падучева // Новое в зарубежной лингвистике. – 1985. – Вып. 16. – С. 8–42.

11. *Арутюнова Н.Д.* Аномалии и язык (к проблеме языковой “картины мира”) / Н. Д. Арутюнова // Вопросы языкознания. – 1987. – № 3. – С. 3–19.

12. *Арутюнова Н.Д.* Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Нина Давидовна Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.

13. *Арутюнова Н.Д.* Язык и мир человека / Нина Давидовна Арутюнова. – М. : Языки русской культуры, 1998. – 896 с.

14. *Аскольдов-Алексеев С.А.* Концепт и слово / С.А. Аскольдов-Алексеев // Русская речь. Новая серия. – Л.: «Academia», 1928. – С. 28–44.

15. *Ахренова Н.А.* Интернет-дискурс как глобальное межкультурное явление и его языковое оформление / Наталья Александровна Ахренова. – М.: Изд-во МГОУ, 2009. – 220 с.

16. *Бакиров А.* НЛП: роли, которые играют люди / Анвар Бакиров. – СПб.: Питер, 2002. – 192 с.
17. *Баранов А.Н.* Категории искусственного интеллекта в лингвистической семантике. Фреймы и сценарии / Анатолий Николаевич Баранов. – М.: ИНИОН АН СССР, 1987. – 53 с.
18. *Баранов А.Г.* Текст в функционально-прагматической парадигме / Анатолий Григорьевич Баранов. – Краснодар: КубГУ, 1988. – 148 с.
19. *Баранов А.Н.* Постулаты когнитивной лингвистики / А.Н.Баранов, Д.О. Добровольский // Известия АН. Сер. лит. и яз. – 1997. – Вып. 1. – Т. 56. – С. 11–21.
20. *Баранов А.Н.* Введение в прикладную лингвистику: учебное пособие / Анатолий Николаевич Баранов. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 360 с.
21. *Баранов А.Н.* Лингвистическая экспертиза текста. Теоретические основания и практика: учебное пособие / Анатолий Николаевич Баранов. – М.: Флинта, Наука, 2009. – 592 с.
22. *Барт Р.* Лингвистика текста / Р. Барт // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1978. – Вып. VIII. – С. 442–449.
23. *Бартминьский Е.* Языковой образ мира: очерки по этнолингвистике / Ежи Бартминьский. – М.: Индрик, 2005. – 528 с.
24. *Бахтин М.М.* Эстетика словесного творчества / Михаил Михайлович Бахтин. – М.: Искусство, 1986. – 445 с.
25. *Бацевич Ф.С.* Нариси з комунікативної лінгвістики / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів : Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту, 2003. – 247 с.
26. *Бацевич Ф.С.* Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів : ПАІС, 2005. – 262 с.
27. *Бацевич Ф.С.* Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень / Флорій Сергійович Бацевич. – К. : ВЦ “Академія”, 2008. – 240 с.
28. *Бацевич Ф.С.* Духовна синергетика рідної мови: лінгвофілософські нариси / Флорій Сергійович Бацевич. – К. : ВЦ “Академія”, 2009. – 192 с.
29. *Бацевич Ф.С.* Нариси з лінгвістичної прагматики: [монографія] / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с.
30. *Бенвенист Э.* Общая лингвистика / Эмиль Бенвенист. – М.: Прогресс, 1975. – 446 с.
31. *Березин Ф.М.* История советского языкознания. Некоторые аспекты общей теории языка: Хрестоматия / Федор Михайлович Березин. – М.: Высшая школа, 1988. – 527 с.
32. *Березин Ф.М.* История лингвистических учений / Федор Михайлович Березин. – М.: Высшая школа, 1975. – 304 с.
33. *Березин Ф.М.* Общее языкознание / Ф.М. Березин, Б.Н. Головин. – М.: Просвещение, 1979. – 416 с.
34. *Берн Э.* Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры: Психология человеческой судьбы / Эрик Берн. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 1999. – 480 с.
35. *Білецький А.О.* Про мову і мовознавство / Андрій Олександрович Білецький. – К.: АртЕк, 1996. – 224 с.

36. *Білецький А.О.* Сучасне порівняльно-історичне мовознавство / Андрій Олександрович Білецький // Мовознавство. – 1975. – №3. – С. 3–12.
37. *Блумфильд Л.* Язык / Леонард Блумфильд. – М. : Наука, 1968. – 292 с.
38. *Бовтенко М.А.* Компьютерная лингводидактика: учебное пособие / Марина Анатольевна Бовтенко. – М.: Флинта: Наука, 2005. – 216 с.
39. *Богдан С.К.* Мовний етикет українців: традиції і сучасність / Світлана Калениківна Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – 475 с.
40. *Богданов В.В.* Речевое общение. Прагматические и семантические аспекты / Валентин Васильевич Богданов. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1990. – 88 с.
41. *Богданов В.В.* Текст и текстовое общение: учеб. пособие / Валентин Васильевич Богданов. – СПб.: Санкт-Петербург. гос. ун-т, 1993. – 67 с.
42. *Богин Г.И.* Филологическая герменевтика: учебное пособие / Георгий Исаевич Богин. – Калинин: КГУ, 1982. – 86 с.
43. *Бодуэн де Куртенэ И.А.* Избранные труды по общему языкознанию: в 2-х т. / Иван Александрович Бодуэн де Куртенэ. – М.: Изд-во АН СССР, 1963. – Т.1-2.
44. *Бондалетов В.Д.* Социальная лингвистика / Василий Данилович Бондалетов. М.: Просвещение, 1987. – 160 с.
45. *Бондарко А.В.* Функциональная грамматика / Александр Владимирович Бондарко. – Л.: Наука, 1984. – 136 с.
46. *Брутян Г.А.* Гипотеза Сепира-Уорфа / Георг Абелович Брутян. – Ереван: Луйс, 1968. – 167 с.
47. *Булаховський Л.А.* Вибрані праці: 5-ти томах / Леонід Арсенійович Булаховський. – К.: Наукова думка, 1975. – Т.1. – 495 с.
48. *Булыгина Т.В.* Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики) / Т.В. Булыгина А.Д. Шмелев. – М.: Языки русской культуры, 1997. – 576 с.
49. *Вайнрайх У.* Языковые контакты / Уриель Вайнрайх. – К.: Вища школа, 1979. – 264 с.
50. *Вайсгербер Й.Л.* Родной язык и формирование духа / Йоханн Лео Вайсгербер. – М.: УРСС Эдиториал, 2004. – 232 с.
51. *Вандриес Ж.* Язык: лингвистическое введение в историю / Жозеф Вандриес. – М.: Соцэкгиз, 1937. – 409 с.
52. *Вежбицкая А.* Язык. Культура. Познание / Анна Вежбицкая. — М.: Русские словари, 1996. – 416 с.
53. *Вежбицкая А.* Сопоставление культур через средство лексики и прагматики / Анна Вежбицкая. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – 272 с.
54. *Верещагин Е.М.* Лингвострановедческая теория слова / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: Русский язык, 1980. – 320 с.
55. *Верещагин Е.М.* Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – С. 68–80.
56. *Верещагин Е.М.* Коммуникативные тактики как поле взаимодействия языка и культуры / Евгений Михайлович Верещагин // Русский язык и современность. Проблемы и перспективы развития русистики: доклады. – 1991. – Ч. 1. – С. 32–43.

57. *Воркачев С.Г.* Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С.Г. Воркачев // Филол. науки. – 2001. – № 1. – С. 64–72.
58. *Воробьёв В.В.* Лингвокультурология (теория и методы): монография / Владимир Васильевич Воробьёв. – М.: Изд-во РУДН, 1997. – 331 с.
59. *Воробьёва О.П.* Текстовые категории и фактор адресата / Ольга Петровна Воробьёва. – К. : Вища школа, 1993. – 200 с.
60. *Воробйова О.П.* Когнітивна поетика: здобутки і перспективи / О.П. Воробйова // Вісник Харківськ. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2004. – № 635. – С. 18–22.
61. *Вступ до мовознавства: навчальний посібник* / [За ред. І.О. Голубовської]. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2007. – Ч.1. – 99 с.
62. *Вступ до мовознавства: навчальний посібник* / [За ред. І.О. Голубовської]. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2010. – Ч.2. – 223 с.
63. *Выготский Л.С.* Мышление и речь: психологические исследования / Лев Семёнович Выготский. – М.-Л.: Гос. учеб.-пед. изд-во, 1934. – 324 с.
64. *Гальперин И.Р.* Текст как объект лингвистического исследования / Илья Романович Гальперин. – М.: КомКнига, 2007. – 148 с.
65. *Гачев Г.Д.* Национальные образы мира. Общие вопросы / Георгий Дмитриевич Гачев. – М.: Сов. писатель, 1988. – 445 с.
66. *Герд А.С.* Введение в этнолингвистику: учеб. пособие / Александр Сергеевич Герд. – СПб.: Языковой центр СПбГУ, 1995. – 91 с.
67. *Гийому Ж.* О новых приемах интерпретации, или проблема смысла с точки зрения анализа дискурса / Ж. Гийому, Д. Мальдидье // Квадратура смысла: Франц. школа анализа дискурса. – М.: Прогресс, 1999. – С. 124–136 с.
68. *Гипотеза в современной лингвистике* / [Под ред. Ю.С. Степанова]. – М.: Наука, 1980. – 384 с.
69. *Глисон Г.* Введение в дескриптивную лингвистику / Генри Аллан Глисон. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1959. – 486 с.
70. *Головин Б.Н.* Введение в языкознание: учеб. пособие / Борис Николаевич Головин. – М.: Высшая школа, 1983. – 375 с.
71. *Голубовская И.А.* Этнические особенности языковых картин мира / Ирина Александровна Голубовская. – К.: Издательско-полиграфический центр “Киевский университет”, 2002. – 293 с.
72. *Голубовська І.О.* Етнічні особливості мовних картин світу / Ирина Олександрівна Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.
73. *Голубовська І.О.* Мовна особистість як лінгвокультурний феномен / І.О. Голубовська // *Studia Linguistica*. – К.: ВЦ “Київський університет”, 2008. – Вип.1. – С. 5–33.
74. *Горелов И.Н.* Основы психолингвистики / И. Н. Горелов, К.Ф. Седов. – [3-е перераб. и дополн. изд.]. – М. : Лабиринт, 2001. – 304 с.
75. *Городецкий Б.Ю.* От лингвистики языка – к лингвистике общения / Б. Ю. Городецкий // Язык и социальное познание. – 1990. – С. 39–56.

76. *Григорьева С.А.* Словарь языка русских жестов / Григорьева С.А., Григорьев Н.В., Крейдлин Г.Е. – М., Вена: Языки русской культуры; Венский славистический альманах, 2001. – 256 с.
77. *Гудков Д.Б.* Теория и практика межкультурной коммуникации / Дмитрий Борисович Гудков. – М. : Гнозис, 2003. – 288 с.
78. *Гумбольдт фон В.* Язык и философия культуры / Вильгельм фон Гумбольдт. – М.: Прогресс, 1985. – 451 с.
79. *Гумбольдт фон В.* Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт. – М. : Прогресс, 2000. – 400 с.
80. *Дейк ван Т.А.* Стратегии понимания связного текста / Т.А. ван Дейк, В. Кинч // Новое в зарубежной лингвистике. Когнитивные аспекты языка. – 1988. – Вып. 23. – С. 153–212.
81. *Дейк ван Т.А.* Язык. Познание. Коммуникация / Тойн А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 310 с.
82. *Дементьев В.В.* Непрямая коммуникация и ее жанры / Валерий Васильевич Дементьев. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 2000. – 248 с.
83. *Демьянков В.З.* Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода / В.З. Демьянков // Вопросы языкознания. – 1994. – № 4. – С. 17–33.
84. *Дискурс іноземномовної комунікації* : [колективна монографія / під заг. ред. Кусько К. Я.]. – Львів, 2001. – 495 с.
85. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен*: [колективна монографія / під заг. ред. Шевченко І.С.]. – Х. : Константа, 2005. – 356 с.
86. *Долинин К.А.* Имплицитное содержание высказывания / К.А. Долинин // Вопросы языкознания. – 1983. – № 6. – С. 37–47.
87. *Долинин К.А.* Интерпретация текста / Константин Аркадьевич Долинин. – М.: Просвещение, 1985. – 285 с.
88. *Дымарский М.Я.* Проблемы текстообразования и художественный текст (на материале русской прозы XIX–XX вв.) / Михаил Яковлевич Дымарский. – СПб. : Изд-во Санкт-Петербургск. ун-та, 1999. – 284 с.
89. *Есперсен О.* Философия грамматики / Отто Есперсен. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1958. – 400 с.
90. *Жайворонок В.В.* Українська етнолінгвістика: деякі аспекти досліджень / Віктор Володимирович Жайворонок // Мовознавство. – 2001. – № 5. – С. 48–63.
91. *Жайворонок В.В.* Знаки української етнокультури: Словник-довідник / Віктор Володимирович Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.
92. *Жайворонок В.В.* Українська етнолінгвістика: нариси / Віктор Володимирович Жайворонок. – К.: Довіра, 2007. – 262 с.
93. *Жовтобрюх М.А.* Нарис історії українського радянського мовознавства (1918-1941) / Михайло Андрійович Жовтобрюх. – К.: Наукова думка, 1991. – 260 с.
94. *Жуйкова М.В.* Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов: монографія / Маргарита Василівна Жуйкова. – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ “Вежа” Волинського державного університету імені Лесі Українки, 2007. – 416 с.

95. *Журавлёв В.К.* Истоки лингвистического мировоззрения XX века / В.К. Журавлёв // Язык: теория, история, типология. – М.: Эдиториал УРСС, 2000. – С. 83–95.
96. *Залевская А.А.* Психолингвистические исследования. Слово. Текст: Избранные труды / Александра Александровна Залевская. – М.: Гнозис, 2005. – 543 с.
97. *Засорина Л.Н.* Введение в структурную лингвистику / Лидия Николаевна Засорина. – М.: Высшая школа, 1974. – 319 с.
98. *Звегинцев В.А.* Теоретическая и прикладная лингвистика / Владимир Андреевич Звегинцев. – М.: Просвещение, 1968. – 336 с.
99. *Звегинцев В.А.* Предложение и его отношение к языку и речи / Владимир Андреевич Звегинцев. – М.: Изд-во МГУ, 1976. – 307 с.
100. *Зиндер Л.Р.* Общая фонетика / Лев Рафаилович Зиндер. – М.: Высшая школа, 1979. – 312 с.
101. *Золотова Г.А.* Коммуникативные аспекты русского синтаксиса / Галина Александровна Золотова. – М.: Эдиториал УРСС, 2003. – 367 с.
102. *Иная ментальность* / [Карасик В.И., Прохвачева О.Г., Зубкова Я.В. и др.]. – М.: Гнозис, 2005. – 352 с.
103. *Использование ЭВМ в лингвистических исследованиях* / [Под ред. В.И. Перебейнос]. – К.: Наукова думка, 1990. – 228 с.
104. *Иссерс О.С.* Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / Оксана Сергеевна Иссерс. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 284 с.
105. *Карасик В.И.* Язык социального статуса / Владимир Ильич Карасик. – М.: Ин-т языкозн. РАН; Волгоградск. гос. пед. ин-т, 1992. – 330 с.
106. *Карасик В.И.* Языковая личность и категории языка / В. И. Карасик // Языковая личность: проблемы значения и смысла. – 1994. – С. 14–24.
107. *Карасик В.И.* Языковой круг: личность, концепты, дискурс / Владимир Ильич Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.
108. *Караулов Ю.Н.* Общая и русская идеография / Юрий Николаевич Караулов. – М.: Наука, 1976. – 355 с.
109. *Караулов Ю.Н.* Русский язык и языковая личность / Юрий Николаевич Караулов. – М.: Наука, 1987. – 264 с.
110. *Караулов Ю.Н.* Ассоциативная грамматика русского языка / Юрий Николаевич Караулов. – М.: Наука, 1993. – 420 с.
111. *Карпенко Ю.О.* Вступ до мовознавства: підручник / Юрій Олександрович Карпенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 336 с.
112. *Карпіловська Є.А.* Вступ до прикладної лінгвістики: комп'ютерна лінгвістика: підручник / Євгенія Анатоліївна Карпіловська. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. – 188 с.
113. *Касевич Б.В.* Языковые структуры и когнитивная деятельность / Б.В. Касевич // Язык и когнитивная деятельность. – М.: Наука, 1989. – С. 8–18.
114. *Кибрик А.Е.* Очерки по общим и прикладным вопросам языкознания (универсальное, типовое и специфичное в языке) / Александр Евгеньевич Кибрик. – М.: Изд-во МГУ им. М.В. Ломоносова, 1992. – 336 с.
115. *Кибрик А.Е.* Когнитивные исследования по дискурсу / Александр Евгеньевич Кибрик // Вопросы языкознания. – 1994. – № 5. – С. 126–140.

116. *Кифер Ф.* О пресуппозициях / Ф. Кифер // Новое в зарубежной лингвистике. – 1978. – Вып. 8. – С. 337–368.
117. *Клюев Е.В.* Речевая коммуникация / Евгений Васильевич Клюев. – М.: “ПРИОР”, 1998. – 224 с.
118. *Кодухов В.И.* Введение в языкознание / Виталий Иванович Кодухов. – М.: Просвещение, 1987. – 335 с.
119. *Колеснікова І.А.* Діалектика номінального та узуального в професійному дискурсі / Ірина Анатоліївна Колеснікова. – К.: ДВНЗ “Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана”, 2008. – 248 с.
120. *Колесов В.В.* Язык и ментальность / Владимир Викторович Колесов. – СПб.: Петербургское востоковедение, 2004. – 240 с.
121. *Комлев Н.Г.* Компоненты содержательной структуры слова / Н.Г. Комлев. – М.: Изд-во МГУ, 1969. – 191 с.
122. *Компанцева Л.Ф.* Интернет-лінгвістика: підручник / Лариса Феліксівна Компанцева. – Луганськ: Янтар, 2012. – 300 с.
123. *Кононенко В.І.* Символы української мови / Віталій Іванович Кононенко. – Івано-Франківськ: Плай, 1996. – 270 с.
124. *Кононенко В.І.* Мова і народна культура / В.І. Кононенко // Мовознавство. – 2001. – № 3. – С. 62–69.
125. *Копыленко М.М.* Основы этнолингвистики / Моисей Михайлович Копыленко. – Алматы: Евразия, 1995. – 178 с.
126. *Корнилов О.А.* Языковые картины мира как производные национальных менталитетов / Олег Александрович Корнилов. – М.: ЧеРо, 2003. – 349 с.
127. *Косериу Э.* Синхрония, диахрония и история / Э. Косериу // Новое в лингвистике. – Вып. 3. – М.: Прогресс, 1963. – С. 143–343.
128. *Кох В.А.* Предварительный набросок дискурсивного анализа семантического типа / В.А. Кох // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1978. – Вып. VIII. – С. 149–171.
129. *Кочерган М.П.* Вступ до мовознавства: підручник / Михайло Петрович Кочерган. – К.: ВЦ «Академія», 2002. – 368 с.
130. *Кочерган М.П.* Основи зіставного мовознавства: підручник / Михайло Петрович Кочерган. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2006. – 424 с.
131. *Красных В.В.* От концепта к тексту и обратно (к вопросу о психолінгвістическому тексту) / В.В. Красных // II Вестник МГУ. Серия 9. Филология. – 1998. – №1. – С. 53–70.
132. *Красных В.В.* Основы психолінгвістическої і теорії комунікації / Виктория Владимировна Красных. – М.: ИТДГК “Гнозис”, 2001. – С. 137–140.
133. *Красных В.В.* “Свой” среди “чужих”: миф или реальность? / Виктория Владимировна Красных – М.: Гнозис, 2003. – 375 с.
134. *Красных В.В.* Анализ дискурса / В.В. Красных // Культурные слои во фразеологизмах и дискурсивных практиках : статьи. – 2004. – С. 242–250.
135. *Крейдлин Г.Е.* Невербальная семиотика: Язык тела и естественный язык / Григорий Ефимович Крейдлин. – М.: Новое литературное обозрение, 2002. – 592 с.

136. *Кубрякова Е.С.* Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигмального анализа) / Е.С. Кубрякова // *Язык и наука конца XX века: сб. статей.* – М.: РГГУ, 1995. – С. 144–238.
137. *Кубрякова Е.С.* Язык и знание / Елена Самуиловна Кубрякова. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
138. *Кубрякова Е.С.* О термине дискурс и стоящей за ним структуре знания / Е.С.Кубрякова // *Язык. Личность. Текст.* – М.: Языки славянской культуры, 2005. – С.23–33.
139. *Кузнецов В.Г.* Герменевтика и гуманитарное познание / В.Г. Кузнецов. – М.: Изд-во Московск. ун-та, 1991. – 192 с.
140. *Курилович Е.* Очерки по лингвистике: сборник статей / Ежи Курилович. – М.: ИЛ, 1962. – С.48–56.
141. *Ладо Р.* Лингвистика поверх границ культур / Р. Ладо // *Новое в зарубежной лингвистике. Контрастивная лингвистика.* – Вып. XXV. – М., 1989. – С. 32–62.
142. *Лайонз Дж.* Введение в теоретическую лингвистику / Джон Лайонз. – М.: Прогресс, 1978. – 544 с.
143. *Лакофф Дж.* Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон // *Язык и моделирование социального взаимодействия.* – М., 1987. – 540 с.
144. *Левицкий В.В.* Экспериментальные методы в семасиологии / В.В. Левицкий, И.А. Стернин. – Воронеж: ВГУ, 1989. – 193с.
145. *Леонтьев А.А.* Понятие текста в современной лингвистике и психологии / Алексей Алексеевич Леонтьев // *Психолингвистическая и лингвистическая природа текста и особенности его восприятия.* – 1979. – С. 7–18.
146. *Лингвистика* на исходе XX века: итоги и перспективы. Тезисы международной конференции [Под ред. И.М. Кобозевой]. – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 1995. – Т. 1–2.
147. *Липгарт А.А.* Основы лингвопоэтики / Андрей Александрович Липгарт. – М.: КомКнига, 2007. – 168 с.
148. *Логический анализ языка. Образ человека в зеркале языков и культур.* – М.: Индрик, 1998. – 424 с.
149. *Лосев А.Ф.* Знак, символ, миф / А.Ф. Лосев. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – 480 с.
150. *Лотман Ю.М.* Избранные статьи / Ю.М. Лотман. – Таллинн: Александра, 1992. – Т.1: Статьи по семиотике и типологии культуры. – 479 с.
151. *Лоя Я.В.* История лингвистических учений: материалы к курсу лекций / Ян Вилюмович Лоя. – М.: Высшая школа, 1968. – 308 с.
152. *Лурия А.Р.* Язык и сознание / Александр Романович Лурия. – М.: Изд-во МГУ, 1979. – 320 с.
153. *Лурия А.Р.* Основные проблемы нейролингвистики / Александр Романович Лурия. – М.: Книжный дом “Либроком”, 2009. – 256 с.
154. *Макаров М.Л.* Основы теории дискурса / Михаил Львович Макаров. – М.: Гнозис, 2003. – 280 с.

155. *Маковский М.М.* Системность и асистемность в языке: опыт исследования антиномий в лексике и семантике / Марк Михайлович Маковский. – М.: Наука, Глав. ред. восточной лит-ры, 1980. – 210 с.
156. *Маковский М.М.* Удивительный мир слов и значений: Иллюзии и парадоксы в лексике и семантике / Марк Михайлович Маковский. – М.: Высшая школа, 1989. – 199 с.
157. *Мартине А.* Основы общей лингвистики / Андре Мартине // Новое в лингвистике. – М., 1963. – Вып. 3. – С. 366–566.
158. *Марузо Ж.* Словарь лингвистических терминов / Жюль Марузо. – М.: Издательство иностранной литературы, 1960. – 436 с.
159. *Марчук Ю.Н.* Основы компьютерной лингвистики: учебное пособие / Юрий Николаевич Марчук. – М.: Изд-во МПУ “Народный учитель”, 2000. – 226 с.
160. *Маслов Ю.С.* Введение в языкознание / Юрий Сергеевич Маслов. – М.: Высшая школа, 1987. – 272 с.
161. *Маслова В.А.* Лингвокультурология: учебное пособие / Валентина Авраамовна Маслова. – М.: ИЦ «Академия», 2004 – 208 с.
162. *Мейе А.* Сравнительный метод в историческом языкознании / Антуан Мейе. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1954. – 104 с.
163. *Мельничук А.С.* Значение и содержание лингвистических единиц различных уровней / А.С. Мельничук // [В кн. Теоретические проблемы семантики и ее отражение в одноязычных словарях]. – Кишинев: Штиинца, 1982. – С. 67–74.
164. *Мовознавство на Україні за п'ятдесят років.* – К.: Наукова думка, 1967. – 456 с.
165. *Молотаева Н.В.* Категория пресуппозиции и её реализация в русском художественном тексте / Н.В. Молотаева // Русское языкознание. – 1991. – № 23. – С. 82–87.
166. *Москальская О.И.* Грамматика текста / Ольга Ивановна Москальская. – М.: Высшая школа, 1981. – 184 с.
167. *Николаева Т.М.* Лингвистика текста и проблемы общей лингвистики / Т.М. Николаева // Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. — М.: Наука, 1977. – Т. 36. № 4. – С. 304–313.
168. *Николаева Т.М.* Лингвистика текста: современное состояние и перспективы / Т.М. Николаева // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 8. – М., 1978. – С.5–42.
169. *Николаева Т.М.* От звука к тексту / Татьяна Михайловна Николаева. – М.: Языки русской культуры, 2000. – 680 с.
170. *Новое в лингвистике: Когнитивные аспекты языка.* – М.: Прогресс, 1988. – Вып. 23. – 318 с.
171. *Одинцов В.В.* Стилистика текста / Виктор Васильевич Одинцов. – М.: Наука, 1980. – 264 с.
172. *Падучева Е.В.* Высказывание и его соотнесенность с действительностью (референциальные аспекты семантики местоимений) / Елена Викторовна Падучева. – М.: Наука, 1985. – 271 с.

173. *Падучева Е.В.* Семантические исследования (Семантика времени и вида в русском языке : Семантика нарратива) / Елена Викторовна Падучева. – М. : Языки русской культуры, 1996. – 464 с.
174. *Паршин П.Б.* Теоретические перевороты и методологический мятеж в лингвистике XX в. / П.Б. Паршин // Вопросы языкознания. – 1994. – № 2. – С. 19–42.
175. *Пауль Г.* Принципы истории языка / Герман Пауль. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1960. – 500 с.
176. *Перебийніс В.І.* Статистичні методи для лінгвістів: навчальний посібник / Валентина Ісидорівна Перебийніс. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 168 с.
177. *Плеханова Т.Ф.* Текст как диалог / Т.Ф. Плеханова. – Мн.: МГЛУ, 2002. – 253 с.
178. *Плотников Б.А.* Общее языкознание. Семинарий / Б.А. Плотников. – Мн.: Вышэйшая школа, 1986. – 126 с.
179. *Поливанов Е.Д.* Статьи по общему языкознанию / Евгений Дмитриевич Поливанов. – М.: Наука, 1968. – 376 с.
180. *Попова З.Д.* Общее языкознание: учебное пособие / Зинаида Даниловна Попова. – Воронеж: ВГУ, 1987. – 211 с.
181. *Попова З.Д.* Лексическая система языка / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – Воронеж: Изд-во ВГУ, 1984. – 148 с.
182. *Попова З.Д.* Очерки по когнитивной лингвистике / З.Д. Попова, И.А. Стернин – Воронеж : Истоки, 2001. – 191 с.
183. *Попова З.Д.* Язык и национальная картина мира / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – [2-е изд.]. – Воронеж : Истоки, 2003. – 60 с.
184. *Постовалова В.И.* Картина мира в жизнедеятельности человека / В.И. Постовалова // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира. – М.: Наука, 1999. – С. 8–70.
185. *Потапова Р.К.* Новые информационные технологии и лингвистика / Родмонга Кондратьевна Потапова. – М.: МГЛУ, 2002. – 575 с.
186. *Потебня А.А.* Мысль и язык. Собрание трудов / Александр Афанасьевич Потебня. – М.: Лабиринт, 1999. – 300 с.
187. *Потебня А.А.* Из записок по русской грамматике / Александр Афанасьевич Потебня. – М.: Учпедгиз, 1958. – Т.1–2. – 536 с.
188. *Потебня О.* Мова, національність, денаціоналізація: Статті і фрагменти / Олександр Потебня [Упоряд. і вступ. ст. Ю. Шевельова]. – Нью-Йорк, 1992. – 155 с.
189. *Почепцов Г.Г. (мол.).* Теорія комунікації / Георгій Георгійович Почепцов (мол.). – К. : Спілка рекламистів України ; Українська асоціація паблік рілейшнз. – 1996. – 175 с.
190. *Пражский лингвистический кружок* / [Под ред. В.А. Звегинцева]. – М.: Прогресс, 1967. – 559 с.
191. *Приходько А.М.* Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / Анатолій Миколайович Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
192. *Прохоров Ю.Е.* Русские: коммуникативное поведение / Ю.Е. Прохоров, И.А. Стернин. – [3-е изд., испр.]. – М. : Флинта ; Наука, 2007. – 328 с.

193. *Радзієвська Т.В.* Текст як засіб комунікації / Тетяна Вадимівна Радзієвська. – К.: Ін-т української мови НАН України, 1998. – 192 с.
194. *Радзієвська Т.В.* Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Текст – Соціум – Культура – Мовна особистість: [монографія] / Тетяна Вадимівна Радзієвська. – К.: ДП “Інформативно-аналітичне агентство”, 2010. – 491 с.
195. *Раевская М.М.* Язык в ментальном пространстве: к проблеме постижения национальной логики мышления / М. М. Раевская // Вестник МГУ. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 2006. – № 1. – С. 27–41.
196. *Реформатский А.А.* Введение в языковедение: хрестоматия / Александр Александрович Реформатский. – М.: Аспект-Пресс, 2000. – 206 с.
197. *Рождественский Ю.В.* Лекции по общему языкознанию / Юрий Владимирович Рождественский. – М.: Высшая школа, 1990. – 381 с.
198. *Рождественский Ю.В.* Введение в прикладную филологию / Ю.В. Рождественский, Ю.Н. Марчук, А.А. Волков. – М.: Высшая школа, 1998. – 234 с.
199. *Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира* / [сост.: Б.А. Серебренников, Е. С. Кубрякова, В. И. Постовалова и др.]. – М.: Наука, 1988. – 216 с.
200. *Русанівський В.М.* Структура лексичної і граматичної семантики / Віталій Макарович Русанівський. – К.: Наукова думка, 1988. – 240 с.
201. *Савченко А.Н.* Общее языкознание: учебное пособие / А.Н. Савченко, В.В. Иоффе. – Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского ун-та, 1985. – 208 с.
202. *Сахарный Л.В.* Введение в психолингвистику. Курс лекций / Леонид Волькович Сахарный. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1989. – 182 с.
203. *Седов К.Ф.* Структура устного дискурса и становление языковой личности : грамматический и прагмалингвистический аспекты / Константин Федорович Седов. – Саратов : Изд-во Саратовск. пед. ин-та, 1998. – 112 с.
204. *Седов К.Ф.* Дискурс и личность: эволюция коммуникативной компетенции / Константин Федорович Седов. – М.: Лабиринт, 2004. – 320 с.
205. *Селиванова Е.А.* Исследовательские принципы парадигмального пространства современной лингвистики / Е.А. Селиванова // Наукова спадщина професора С.В. Семчинського і сучасна філологія. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001. – С. 343–351.
206. *Селіванова О.О.* Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.
207. *Семенюк О.А.* Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник / О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К.: ІнЮре, 2009. – 276 с.
208. *Семереньи О.* Введение в сравнительное языкознание / Освальд Семереньи. – М.: УРСС Эдиториал, 2002. – 399 с.
209. *Семиотика: антология* / [сост. и общ. ред. Ю. С. Степанов]. – М.: Академический Проект, 2001. – 702 с.

210. Семчинський С.В. Вступ до порівняльно-історичного мовознавства (на матеріалі індоєвропейських мов) / Станіслав Володимирович Семчинський. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001. – 174 с.
211. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Эдвард Сепир. – М.: Прогресс, 1993. – 656 с.
212. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [монографія] / Катерина Серажим. – К., 2002. – 392 с.
213. Серебренников Б.А. О лингвистических универсалиях / Б.А. Серебренников // Вопросы языкознания. – 1972. – № 2. – С. 3–16.
214. Серебренников Б.А. О материалистическом подходе к явлениям языка / Борис Александрович Серебренников. – М.: Наука, 1983. – 317 с.
215. Серль Дж. Основные понятия исчисления речевых актов / Дж. Серль, Д. Вандервекен // Новое в зарубежной лингвистике. – 1986. – Вып. 18. – С. 242–263.
216. Смирницкий А.И. Значение слова / А.И. Смирницкий // Вопросы языкознания. – № 2. – 1955. – С. 79–90.
217. Современное зарубежное языкознание: Вопросы теории и методологии. – К.: Наукова думка, 1983. – 205 с.
218. Солнцев В.М. Язык как системно-структурное образование / Вадим Михайлович Солнцев. – М.: Наука, 1977. – 292 с.
219. Сорокин Ю.А. Психолингвистические аспекты изучения текста / Юрий Александрович Сорокин. – М.: Наука, 1985. – 168 с.
220. Соссюр Ф. де. Труды по языкознанию / Фердинанд де Соссюр. – М.: Прогресс, 1977. – 696 с.
221. Степанов Г.В. Язык. Литература. Поэтика / Г.В. Степанов. – М.: Наука, 1988. – 382 с.
222. Степанов Ю.С. Основы общего языкознания / Юрий Сергеевич Степанов. – М.: Просвещение, 1975. – 271 с.
223. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры / Юрий Сергеевич Степанов. – М.: Школа «Языки русской культуры», 1997. – 824 с.
224. Степанов Ю.С. Концепты. Тонкая пленка цивилизации / Юрий Сергеевич Степанов. – М.: Языки славянских культур, 2007. – 248 с.
225. Стернин И.А. Коммуникативное сознание, коммуникативное поведение и межкультурная коммуникация / Иосиф Абрамович Стернин // Межкультурная коммуникация и проблемы национальной идентичности. – 2002. – С. 21–28.
226. Стернин И.А. Очерк английского коммуникативного поведения / Стернин И.А., Ларина Т.В., Стернина М.А. – Воронеж : Истоки, 2003. – 185 с.
227. Супрун А.Е. Лекции по языкознанию / Адам Евгеньевич Супрун. – Мн.: Изд-во БГУ, 1971. – 144 с.
228. Супрун А.Е. Лекции по языковедению / Адам Евгеньевич Супрун. – Мн.: Изд-во БГУ, 1978. – 143 с.
229. Супрун А.Е. Лекции по лингвистике / Адам Евгеньевич Супрун. – Мн.: Изд-во БГУ, 1980. – 143 с.
230. Супрун А.Е. Лекции по теории речевой деятельности / Адам Евгеньевич Супрун. – Мн.: Белор. Фонд Сороса, 1996. – 287 с.

231. *Сухих С.А.* Прагматическое моделирование коммуникативного процесса / С.А. Сухих, В.В. Зеленская. – Краснодар : Краснодарск. гос. ун-т, 1998. – 159 с.
232. *Тараненко А.А.* Языковая семантика в ее динамических аспектах / Александр Анисимович Тараненко. – К.: Наукова думка, 1989. – 256 с.
233. *Тарасов Е.Ф.* Тенденции развития психолингвистики / Евгений Фёдорович Тарасов. – М.: Наука, 1987. – 168 с.
234. *Телия В.Н.* Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / Вероника Николаевна Телия. – М.: Наука, 1986. – 143 с.
235. *Телия В.Н.* Русская фразеология: семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / Вероника Николаевна Телия. – М.: Языки русской культуры, 1996. – 286с.
236. *Теоретические основы классификации языков мира: в 2-х т.* – М.: Наука, 1980-1982.
237. *Тер-Минасова С.Г.* Язык и межкультурная коммуникация : учебное пособие / Светлана Григорьевна Тер-Минасова. – М.: Слово/Slovo, 2000. – 624 с.
238. *Тищенко О.В.* Обрядова семантика у слов'янському мовному просторі / Олег Володимирович Тищенко. – К.: КДЛУ, 2000. – 236 с.
239. *Толстая С.М.* Этнолингвистика / С.М. Толстая // Институт славяноведения и балканистики – 50 лет. – М.: Изд-во “Индрик”, 1996. – С. 235–248.
240. *Толстой Н.И.* О предмете этнолингвистики и ее роли в изучении языка и этноса / Никита Ильич Толстой // Ареальные исследования в языкознании и этнографии (Язык и этнос): сб. науч. тр. – Л.: Наука, 1983. – С. 181–190.
241. *Толчєєва Т.С.* Сигніфікативні артефакти як структури знакової репрезентації етномовної свідомості / Тетяна Станіславівна Толчєєва. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2009. – 286 с.
242. *Томсен В.* История языковедения до конца XIX века / Вильгельм Томсен. – М.: Учпедгиз, 1938. – 160 с.
243. *Трубецкой Н.С.* Основы фонологии / Николай Сергеевич Трубецкой. – М.: Высшая школа, 1960. – 372 с.
244. *Трубецкой Н.С.* Избранные труды по филологии / Николай Сергеевич Трубецкой. – М.: Прогресс, 1987. – 560 с.
245. *Трубецкой Н.С.* История. Культура. Язык / Николай Сергеевич Трубецкой. – М.: Прогресс – Универс, 1995 – 800 с.
246. *Тураева З.Я.* Лингвистика текста (Текст: структура и семантика): учебник / Зинаида Яковлевна Тураева. – М.: Просвещение, 1986. – 127 с.
247. *Удовиченко Г.М.* Загальне мовознавство: історія лінгвістичних учень: навчальний посібник / Григорій Михайлович Удовиченко. – К. Вища школа, 1980. – 216 с.
248. *Ужченко В.Д.* Східноукраїнська фразеологія / Віктор Дмитрович Ужченко. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 362 с.
249. *Ульман Ст.* Дескриптивна семантика и лингвистическая типология / Ст. Ульман // Новое в лингвистике. – М.: Иностран. лит-ра, 1962. – Вып. 2. – С. 17–44.
250. *Уфимцева А.А.* Лексическое значение: принципы семасиологического описания лексики / А.А. Уфимцева. – М.: Наука, 1986 – 360 с.

251. *Уфимцева А.А.* Роль лексики в познании человеческой деятельности и формировании языковой картины мира / А.А. Уфимцева // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира. – М.: Наука, 1988. – С. 108–140.
252. *Филлмор Ч.* Основные проблемы лексической семантики / Ч. Филлмор // Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1983. – Вып. XII. – С. 74–122.
253. *Філософські питання мовознавства.* – К.: Наукова думка, 1972. – 198 с.
254. *Фортунатов Ф.Ф.* Избранные труды: в 2-х т. / Филипп Федорович Фортунатов. – М.: Государственное учебно-педагогическое издательство, 1956. – 924 с.
255. *Хомский Н.* Аспекты теории синтаксиса / Ноам Хомский. – М.: Изд-во МГУ, 1972. – 129 с.
256. *Чейф У.Л.* Значение и структура языка / Уоллес Чейф. – М.: Прогресс, 1975. – 432 с.
257. *Шанский Н.М.* Лингвистический анализ художественного текста / Николай Максимович Шанский. – Л.: Просвещение, 1990. – 415 с.
258. *Швейцер А.Д.* Введение в социолингвистику / А.Д. Швейцер, Л.Б. Никольский. – М.: Высшая школа, 1978. – 216 с.
259. *Шейгал Е.И.* Семиотика политического дискурса / Елена Иосифовна Шейгал. – М.; Волгоград : Перемена, 2000. – 368 с.
260. *Шмелева Т.В.* Речевой жанр: опыт общелингвистического осмысления / Т. В. Шмелева // Collegium. – 1995. – № 1–2. – С. 57–71.
261. *Шмид В.* Нарратология / Вольф Шмид. – М.: Языки славянской культуры, 2003. – 312 с.
262. *Щерба Л.В.* Языковая система и речевая деятельность / Лев Владимирович Щерба. – М.-Л.: Наука, 1974. – 427 с.
263. *Щур Г.С.* Теории поля в лингвистике / Г.С. Щур. – М.: Наука, 1974. – 254 с.
264. *Юдин А.В.* Проблемы языка и народной культуры в Люблинской "Этнолингвистике" / А.В. Юдин // Живая старина. – 1998. – № 2. – С. 57–59.
265. *Юдин А.В.* Новые издания по славянской этнолингвистике / А.В. Юдин // Живая старина. – 1999. – № 3. – С. 58–59.
266. *Язык и наука конца 20 века: сборник статей* / [Под ред. Ю.С. Степанова]. – М.: Ин-т языкознания РАН, 1995. – 320 с.
267. *Якобсон Р.* О лингвистических аспектах перевода / Роман Якобсон // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М., 1978. – С.16–24.
268. *Якобсон Р.* Избранные работы / Роман Якобсон. – М.: Прогресс, 1985. – 460 с.
269. *Ярцева В.Н.* Принципы описания языков мира / В.Н. Ярцева, Б.А. Серебрянников. – М.: Наука, 1976. – 343 с.
270. *Beaugrande R-A. de.* Introduction to text linguistics / R.-A. de Beaugrande, W. Dressler. – L., N.Y.: Longman, 1981. – 290 p.
271. *Brown G.* Discourse Analysis / G. Brown, G. Yule. – Cambridge : Cambridge University Press, 1996. – 288 p.

272. *Dijk van T.A.* Studies in the Pragmatics of Discourse / T.A. van Dijk. – The Hague, 1981; Blakemore D. Understanding Utterances. An Introduction to Pragmatics. Cambridge, 1993.
273. *Dijk van T.A.* Introduction : The role of Discourse Analysis in Society / T.A. van Dijk // Handbook of Discourse Analysis. – 1985. – Vol. 4. – P. 1–8.
274. *Dijk van T.A.* Principles of Critical Discourse Analysis / T.A. van Dijk // The sociolinguistic Reader. – 1998. – Vol. 2 : Gender and Discourse. – P. 367–393.
275. *Dubois J.* Dictionnaire de linguistique / J. Dubois, M. Giacomo, L. Guespin. – P.: Larousse, 1904. – 514 p.
276. *Fairclough N.* Discourse and text : linguistic and intertextual analysis within discourse analysis / N. Fairclough // Discourse and Society. – 1992. – № 3. – P. 192–217.
277. *Gumperz J.J.* Communicative Competence / John J. Gumperz // Sociolinguistics. – 1997. – P. 39–48.
278. *Grosse E.U.* Text und Kommunikation / E.U. Grosse. – Stuttgart : Kohlhammer, 1976. – 224 s.
279. *Halliday M.A.K.* Language, context and text : aspects of language in a social-semiotic perspective / M.A.K. Halliday, R. Hasan. – Oxford : Oxford University Press, 1991. – 264 p.
280. *Harris Z.* Discourse Analysis / Z. Harris // Language. – 1952. – Vol. 28. – № 17. – P. 1–30.
281. *Helgorsky F.* Norme el Histoire / F. Helgorsky // Le francais moderne. – P., 1982. - №1. – P. 15–41.
282. *Hymes D.* On Communicative Competence / D. Hymes // Sociolinguistics. – 1972. – P. 269–293.
283. *Jakobson R.* The Framework of Language / Roman Jakobson. – East Lansing : University of Michigan Press, 1980. – 132 p.
284. *Jucker A. H.* Conversation: structure or process // Searle J. R. et al. (On) Searle on Conversation. – Amsterdam, 1992. – P. 77–90.
285. *Kristeva J.* Le language, cet inconnu / J. Kristeva. – P.: Ed. du Seuil, 1981. – 334 p.
286. *Leech G.N.* Principles of Pragmatics / G.N. Leech. – L.: Longman, 1983. – 250 p.
287. *Milewski T.* Z zagadnień językoznawstwa ogólnego i historycznego / Tadeusz Milewski. – Warszawa: PWN, 1969. – 478 s.
288. *Ostman J.* Discourse analysis / J. Ostman, T. Virtanen // Handbook of Pragmatics. – Amsterdam, Philadelphia, 1995. – P. 239–253.
289. *Rosch Heider E.* Universals and Cultural Specifics in Human Categorization / E. Heider Rosch // Crosscultural Perspectives on Learning. – N.Y.: Wiley, 1975. – P. 177–206.
290. *Searle J.R.* Conversation / John R. Searle. – Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1992. – P. 7–29.
291. *Stubbs M.* Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language. — Oxford, 1983.
292. *Titscher S.* Methods of Text and Discourse Analysis / S. Titscher, M. Meyer, R. Wodak, E. Vetter. – L.: Sage, 2000.

293. *Wierzbicka A.* “Culture scripts”: A semantic approach to cultural analysis and cross-cultural communication / A. Wierzbicka // *Pragmatic and Language Learning: Monograph Series.* – 1994. – Vol. 5. – P. 1–24.

Термінологічні й енциклопедичні словники

1. *Ахманова О.С.* Словарь лингвистических терминов / Ольга Сергеевна Ахманова. – М.: Сов. энциклопедия, 1969. – 605 с.
2. *Вахек Й.* Лингвистический словарь Пражской школы / Й. Вахек. – М.: Прогресс, 1964. – 350 с.
3. *Ганич Д.І.* Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганич, І.С. Олійник.– К.: Вища школа, 1985.– 360 с.
4. *Краткий словарь когнитивных терминов* / [ред.-сост. Е.С. Кубрякова]. – М. : МГУ им. М. В. Ломоносова, 1996. – 200 с.
5. *Лингвистический энциклопедический словарь* / [гл. ред. Ярцева В.Н.]. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 672 с.
6. *Розенталь Д.Э.* Словарь-справочник лингвистических терминов / Д.Э. Розенталь, М.А. Теленкова. – М.: Астрель; АСТ, 2001. – 624 с.
7. *Русский язык: Энциклопедия* / [Под ред. Ф.П. Филина]. – М.: Советская энциклопедия, 1979. – 432 с.
8. *Хэмп Э.* Словарь американской лингвистической терминологии / Эрик Хэмп. – М.: Прогресс, 2002. – 536 с.
9. *Le Langage.* Sous la direction de Bernard Pottier. [Les encyclopedies du savoir moderne]. – P., 1973.